

BMW-gift leidt tot debat over partijfinanciering

Serie: Zo doen ze dat in Duitsland

Achtergrond - 17 oktober 2013

De dag nadat Duitsland strengere CO2-regels voor auto's in de EU blokkeerde, werd bekend dat Merkels CDU 690.000 euro aan giften heeft ontvangen van drie leden van de BMW-familie Quandt.

Onhandig? Ja. Verboden? Nee. Net als in Nederland geldt er in Duitsland geen maximum aan wat partijen aan schenkingen mogen ontvangen.

“De auto-industrie is de motor van de Duitse industrie”, aldus minister Altmaier (CDU) van Milieu na de EU-vergadering met zijn collega's in Luxemburg maandag. Daarmee verdedigde hij Duitslands veto tegen de verhoging van de CO2-norm. Duitse auto's (BMW, Mercedes, Audi) zijn relatief zwaar en vervuilend en hebben dus meer moeite met de strengere norm dan hun lichte Franse concurrenten.

De auto-industrie is ook een belangrijke financiële motor van Altmaiers partij, is nu gebleken. BMW-eigenaresse Johanna Quandt en haar kinderen Stefan Quandt en Susanne Klatten hebben na de verkiezingen ieder 230.000 euro in de partijkas van de CDU gestoken. PR-technisch wat onhandig, maar het mag wel.

Melden aan de parlementsvoorzitter

Duitse politieke partijen mogen onbeperkt geld van particulieren of bedrijven ontvangen, zo lang het geen stichtingen, kerken, beroepsverbanden, (gedeeltelijk) staatsbedrijven of buitenlanders zijn. Giften die bij de partij herkend worden “met de verwachting van een tegenprestatie voor een economisch of politiek voordeel”, zijn verboden, meldt de Bondsdag.

Bij giften boven de 10.000 euro moet de partij deze met naam en adres van donateur in het jaarverslag zetten. Bedragen boven de 50.000 euro dienen bij ontvangst bij de voorzitter van de Bondsdag te worden gemeld, die de gift vervolgens publiceert op de website.

Een blik op de website van het Duitse parlement toont aan dat deze transparantie bedrijven niet afschrikt. CDU heeft in 2013 maar liefst 1,41 miljoen euro aan grote bedragen binnengekregen. Ter vergelijking, de SPD kreeg 287.000 euro aan giften

boven de 50.000. Dit betekent echter niet dat alleen de CDU door de auto-industrie gespekt wordt. BMW en Daimler deden ook bij de sociaaldemocraten geld in het zakje.

Duitse staat subsidieert schenkingen

Zo doen ze dat in Duitsland

In de serie 'Zo doen ze dat in Duitsland' laat Duitslandweb zien hoe ze in Duitsland omgaan met actuele kwesties die in Nederland ook spelen

Overigens krijgen Duitse partijen voor de schenkingen van bedrijven of particulieren ook subsidie van de overheid. De Duitse staat betaalt partijen 38 cent voor elke euro die de partij geschonken krijgt, tot giften van maximaal 3300 euro. Donaties leveren dus ook nog eens extra overheidsgeld op.

In Nederland waren de regels voor schenkingen tot voor kort veel minder streng. Partijen hoefden de bedragen en de donateurs niet bekend te maken. Mede daardoor voldeed Nederland niet aan Europese regels voor partijfinanciering. Op aandringen van de Raad van Europa gelden sinds 1 mei 2013 strengere regels.

Nederlandse partijen moeten nu giften boven de duizend euro registreren in hun jaarverslag. De donateur mag dan anoniem blijven. Voor bedragen van boven de 4500 euro moet de naam van de donateur wel in het jaarverslag worden vermeld. Daarnaast zijn er boetes ingevoerd voor partijen die zich niet aan de regels houden. Anders dan in Duitsland mogen Nederlandse partijen ook donaties uit het buitenland aannemen. In geen van beide landen geldt een maximum aan wat een donateur aan een partij mag schenken.

Overheidsfinanciering

Naast schenkingen van particulieren en bedrijven ontvangen politieke partijen in Duitsland en Nederland lidmaatschapsgelden, salarisafdrachten van bijvoorbeeld bewindspersonen - dat is per partij verschillend geregeld - en subsidies van de overheid. In Duitsland worden de overheidssubsidies toegekend per geldig uitgebrachte stem op een partij, in Nederland per zetel en per partijlid.

Duitse partijen krijgen van de staat een subsidie van 70 cent per geldig uitgebrachte stem. Voor de eerste vier miljoen stemmen is de subsidie 85 cent. Alleen partijen die minimaal 0,5 procent van de stemmen gehaald hebben bij Bondsdag- of Europese verkiezingen komen hiervoor in aanmerking. Er zit wel een bovengrens aan wat de staat aan partijfinanciering mag uitgeven. Die wordt elk jaar weer opnieuw vastgesteld. Voor 2012 was dat 150,8 miljoen euro. Als de overheidssubsidie daar toch bovenuit dreigt te komen, worden de subsidies op de

giften - de 38 cent die partijen voor elke euro schenking krijgen - gekort.

Nederlandse partijen krijgen van de overheid een basisbedrag per jaar en daarnaast een bedrag per zetel en per partijlid. Daarvoor moeten ze wel aan de laatst gehouden Tweede en Eerste Kamerverkiezingen hebben deelgenomen en daarbij één of meer zetels hebben behaald. De algemene subsidie, die voor elke partij hetzelfde is, bedraagt 178.384 euro per jaar. Per zetel krijgen partijen 51.740 euro. Voor de subsidie per lid is een totaalbedrag van 1.953.202 euro beschikbaar, dat wordt verdeeld over het aantal leden van de politieke partijen gezamenlijk.

'Spendenaffäre'

Door de schenking van de familie Quandt aan de CDU wordt er in Duitsland opnieuw over partijfinanciering gediscussieerd. De oppositiepartijen SPD en Die Grünen willen dat er een bovengrens van 100.000 euro wordt ingesteld voor schenkingen. Transparency International, die zich wereldwijd inzet tegen corruptie, wil dat president Gauck een commissie instelt die de partijfinanciering onderzoekt en eist zelfs een bovengrens van 50.000 euro.

Het is in Duitsland overigens niet voor het eerst dat er ophef ontstaat over partijfinanciering. Een van de bekendste schandalen is de *Spendenaffäre* uit 1999, toen bleek dat de CDU onder leiding van toenmalig kanselier Kohl een uitgebreid systeem van geheime rekeningen had aangelegd waarop illegale partijgiften werden gestort. Deze *Spendenaffäre* leidde tot strengere regels voor partijfinanciering en meer transparantie bij schenkingen.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/101/bmw-gift-leidt-tot-debat-over-partijfinanciering>